

Posudek diplomové práce Jitky Janouškové

Přechylování názvů povolání v současné francouzštině

(PF JU České Budějovice, 2010, 117 stran)

Jitka Janoušková se ve své práci věnuje aktuální problematice přechylování názvů povolání, přičemž tuto otázku řeší nejen na rovině lexikálně-morfologické, ale i na rovině sociolingvistické.

V části teoretické otázku nejprve představuje ve vztahu k ideologii genderu a současného feminismu. Ukazuje, že genderová hlediska bývají uplatňována i v jazykovědné analýze, přičemž stručně zmiňuje vydání některých příruček s návody na genderově korektní jazyk, které vyšly v České republice a které vzbudily značně rozporuplné reakce.

Dále popisuje situaci ve Francii, stručně referuje o otázkách socio-genderových. Zabývá se francouzskou jazykovou politikou a představuje hlavní dokumenty, které byly ve Francii vydány a které řeší jazykové problémy spojené s přechylováním. Podrobně analyzuje příručku *Femme, j'écris ton nom* a z příručky resumuje navržené možnosti feminizace/maskulinizace názvů povolání. Uvádí i kritiky, kterých se zejména ze strany Francouzské akademie textu příručky dostalo.

V posledních kapitolách teoretické části práce se věnuje situaci v ostatních frankofonních zemích, v Kanadě, v Belgii a ve Švýcarsku, přičemž se jí daří ukázat, že každá země řeší problematiku svým specifickým způsobem. Vždy se zde ale projevují dvě tendence: zvláštnosti ostatních jazykových společenství (vlámské, germanofonní, anglofonní) a stálý vliv centra představovaného akademickou tradicí.

V praktické části diplomantka zkoumá reálný úzus feminizovaných variant u vybraných morfologických typů, přičemž referenčním zdrojem jí je publikace *Femme*. Analýzy provádí pomocí elektronického korpusu Frantext a ve vyhledávači Google. Promyšleně vytvořila typy možných řešení, které má jazyk k dispozici pro označení žen - vykonavatelů určitých povolání. Na základě této typologie pak formuluje korpusové dotazy.

Výzkum přinesl zajímavé kvantifikované údaje. Ukazuje se, že v současném úzu frankofonních mluvčích (tak, jak jej zachycují zkoumané korpusy), jazyk využívá všech možností francouzské morfologie, ale kvantitativně se jasně profilují preference určitého typu označení povolání u konkrétních slov, např. *député(e)/agrégé(e)* či *pisteur(euse)/transporteur(euse)*. Pro vysvětlení těchto preferencí by bylo nutno vzít v úvahu mnoho faktorů. Toto zjištění ovšem může sloužit jako důkaz toho, že vývoj jazyka je silně podmíněn spontánností úzu. Vnější zásahy do něj mohou narušit jeho fungování, které je (mimo jiné) řízeno principy systémové a promluvové ekonomie. Spontánní úzus si tedy demokraticky volí svou cestu a s příkazy se vyrovná (stranou necháváme společensky závažné otázky důsledků ideologicky motivovaných zásahů do jazyka).

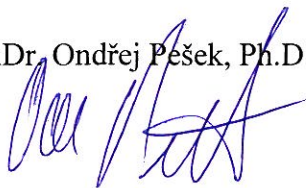
Stanovené cíle diplomantka splnila, pracuje konzistentní metodologií a práce přináší zajímavé a v praxi využitelné závěry. Vytkl bych místy nedotažené přechody mezi jednotlivými kapitolami a rovněž bych uvítal trochu podrobnější, čistě lingvistickou úvahu o gramatickém rodu. Na jejím základě by bylo možno podrobněji uvážít faktory, které by jazykoví plánovači měli zohledňovat, rozhodnou-li se vydávat návodné příručky.

Z formálního hlediska je práce v pořádku, je psána korektním jazykem akademického stylu. Místy se vyskytuje chybná interpunkce či nejednotné zarovnávání textu. Prostudovanou bibliografii považuji za dostatečnou.

Práci navrhuji hodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 14. prosince 2010.

PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ondřej Pešek', written over the printed name.